

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему: «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права від 21 листопада 2022 року (протокол № 15)

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проектів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «19» червня 2026 року.

Присутні 10 осіб:

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Коросід Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Боровик Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, професор, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Даниленко Анна Олександрівна – доктор філософії за спеціальністю 081 Право, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Слюсаренко Олександр Сергійович – здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачем Слюсаренко Олександром Сергійовичем наукових результатів дисертації на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Куркова Ксенія Миколаївна** – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Овчарук Сергій Станіславович** – доктор юридичних наук, доцент, головний науковий співробітник відділу Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора філософії Слюсаренка О.С. про результати дисертаційного дослідження. У своїй доповіді він обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначив мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їх новизну, теоретичне та практичне значення. Здобувач наголосив на таких аспектах свого дослідження.

Освіта є самостійним конституційним правом людини, що формує можливості реалізації інших прав – соціальної мобільності, професійного розвитку, участі особи в демократичному суспільстві та відновлення держави. Освіта в Україні сьогодні є стратегічним ресурсом національної стійкості, людського капіталу, демократичного розвитку, економічного відновлення та європейської інтеграції нашої держави. Відповідно, правова

система зобов'язана гарантувати право на освіту, та безпечне, якісне та справедливе здійснення освітніх можливостей в суспільстві.

Законодавство України закріплює широкий комплекс освітніх прав та гарантій, однак їх практичне забезпечення залежить від різних факторів, тому, право на освіту формально є загальним, але фактично реалізується нерівномірно. В першу чергу, це пов'язано із неналежною прогнозованістю фінансування, неефективним розподілом освітніх субвенцій, непрозорих процедур відбудови, недостатнім залученням міжнародної допомоги та державно-приватного партнерства.

Сталий розвиток освіти формує здатність освітньої системи бути безпечною, інклюзивною, якісною, цифровою, відкритою до інновацій, та резильєнтною до кризових явищ. Дійсно важливою проблемою є безпековий вимір освітнього управління. Війна змінила природу правового забезпечення освіти, що має включати управління ризиками, облаштування укриттів, евакуаційні процедури, організацію змішаного або дистанційного навчання, психологічну підтримку, захист дітей у прифронтових регіонах та відновлення освітньої інфраструктури тощо. Українська освітня система функціонує в умовах безпрецедентного навантаження, що перетворює питання адміністративно-правового забезпечення освіти з теоретичної проблеми на практичну умову відновлення та модернізації України для глобального сталого розвитку.

Метою дисертаційної роботи є визначення теоретико-правових основ сталого розвитку та змісту адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні для формування перспективних напрямків вдосконалення освітньої політики України.

Для реалізації сформованої мети запропоновано вирішення наступних *завдань*:

- визначити концепцію сталого розвитку як напрямок оновлення освітньої системи;
- сформувати риси розвитку освіти в Україні як об'єкту адміністративно-правового забезпечення;
- розкрити сучасний стан нормативно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні;
- визначити суб'єктів адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні за рівнем впливу;
- сформувати адміністративний інструментарій забезпечення сталого розвитку освіти;
- визначити форми міжнародного співробітництва у сфері освіти в Україні;
- розкрити адміністративно-правові механізми європейського регулювання сталого розвитку освіти;
- обґрунтувати загальні напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням у сфері адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні, в результаті якого сформовано напрямки та можливості системної інтеграції концепції сталого розвитку в освітніх правовідносинах, зокрема:

уперше:

- розкрито сталий розвиток як концепцію трансформації освіти, з позиції адміністративного права, що є закріпленою в міжнародному та національному нормативно-правовому та доктринальному вимірі цілісною моделлю реформування освіти, що передбачає її орієнтацію на якість, доступність, інклюзивність, безпеку, безперервність та ціннісну спрямованість з метою формування особистості, здатної діяти на засадах відповідальності, рівності, екологічної свідомості та поваги до прав людини в умовах довгострокового суспільного розвитку;

- сформовано ознаки адміністративного інструментарію забезпечення сталого розвитку освіти в Україні: – публічно-владний характер для забезпечення суспільно значущих цілей розвитку освіти; – нормативна визначеність; – зовнішньо виражений вплив; – цільова орієнтованість для забезпечення сталого розвитку освіти; – спрямованість на публічний інтерес та гарантування права на освіту; – системний характер; – функціональна багатоманітність; – адаптивність до специфіки об'єкта впливу; – інституційна багаторівневність; – процедурна впорядкованість; – підконтрольність та підзвітність; – направленість на довгостроковий результат; – забезпечення якості як внутрішнього критерію ефективності; – цифрова інтегрованість;

- визначено міжнародне співробітництво як можливість сталого розвитку освіти, що є системою добровільної взаємодії суб'єктів національного та міжнародного освітнього простору, що здійснюється на засадах законності, рівноправності, взаємодовіри, академічної свободи, автономії закладів освіти та спільної відповідальності, з метою забезпечення якісного, інноваційного, безперервного та соціально-орієнтованого розвитку освіти, посилення інституційної спроможності та формування людського потенціалу, здатного сприяти сталому розвитку суспільства та держав в умовах глобалізації;

удосконалено:

- розуміння адміністративно-правового забезпечення розвитку освіти як системної, цілеспрямованої та нормативно-організованої діяльності держави, уповноважених органів публічної влади та інших суб'єктів публічного адміністрування, що здійснюється за допомогою норм адміністративного права, принципів, форм, методів, процедур та гарантій з метою створення, підтримання та вдосконалення належних умов для функціонування та сталого розвитку освітньої сфери, та забезпечення освітніх потреб суспільства та держави;

- значення громадсько-партнерського рівня впливу суб'єктів адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні,

що сформовано систему суб'єктів громадянського суспільства, органів громадського самоврядування, професійних, батьківських, учнівських, студентських, наукових, експертних, дорадчих і контрольних об'єднань, які наділені спеціальною адміністративно-правовою правосуб'єктністю щодо участі в управлінні освітою, виробленні пропозицій, громадському обговоренні, експертизі, моніторингу, контролі якості освіти, захисті прав учасників освітнього процесу та забезпеченні суспільної підзвітності освітньої системи;

отримали подальшого розвитку:

– положення щодо стану нормативно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні, що перебуває на етапі активного становлення, поєднуючи наявність розгалуженого законодавчого базису з відсутністю цілісної правової моделі довгострокового розвитку освітньої системи, з недостатньою узгодженістю між різними рівнями освіти, слабкою інституціоналізацією освіти дорослих, дисбалансом між автономією закладів та правовим регулюванням, та недостатньою інтеграцією освітнього законодавства з бюджетною, соціальною, трудовою, регіональною, інноваційною та євроінтеграційною політикою;

– положення загальноєвропейських тенденцій адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти, що, на відміну від української моделі, полягає у більш системному закріпленні концепції сталого розвитку в освітньому законодавстві, державних стратегіях, навчальних програмах, управлінських процедурах, підготовці педагогів, інфраструктурній модернізації та партнерстві держави з місцевим самоврядуванням, наукою, бізнесом і громадянським суспільством;

– напрямки вдосконалення адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні, що має здійснюватися диференційовано за видами освіти, але в межах єдиної публічної стратегії, поєднуючи нормативне закріплення принципів сталості, чіткий розподіл управлінських повноважень, якісний контроль, цифровізацію, інклюзивність, безпекову стійкість та ресурсну спроможність закладів освіти, з диференціацією на пріоритетність формування цінностей сталого розвитку для дошкільної освіти, гарантування рівного доступу та безпечного середовища повної загальної середньої освіти, зв'язок із ринком праці для професійної освіти, та автономію, інноваційність та суспільну відповідальність вищої освіти.

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі питання:

Запитання Сороки Л.А.: Як ви визначаєте сталий розвиток як концепцію зміни освіти?

Слюсаренко О.С.: Дякую за запитання. Сталий розвиток як концепція трансформації освіти – це закріплена в міжнародному та національному нормативно-правовому та доктринальному вимірі цілісна модель реформування освіти, що передбачає її орієнтацію на якість, доступність,

інклюзивність, безпеку, безперервність та ціннісну спрямованість з метою формування особистості, здатної діяти на засадах відповідальності, рівності, екологічної свідомості та поваги до прав людини в умовах довгострокового суспільного розвитку.

Запитання Луценко-Миськів Л.І.: Що на ваш погляд включає зміст адміністративно-правового забезпечення розвитку освіти?

Слюсаренко О.С.: Дякую за запитання. Зміст адміністративно-правового забезпечення розвитку освіти включає взаємопов'язані складові, зокрема, нормативно-правову, що охоплює сукупність правових норм; інституційно-суб'єктну як учасників, що наділені адміністративною компетенцією у відповідній сфері; цільову, що визначає концептуально-стратегічний процес; інструментально-процедурну, що відображає практичний вимір адміністративного впливу; координуючу, що формує межі співробітництва для реалізації відповідного напрямку забезпечення.

Запитання Корєда О.С.: Розкрийте роль Міністерства освіти і науки України як суб'єкта адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні.

Слюсаренко О.С.: Дякую за запитання. Міністерство освіти і науки України як суб'єкт адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні є провідним суб'єктом публічного адміністрування, що наділений владно-управлінською компетенцією визначення стратегічних напрямів розвитку освіти, розроблення та реалізації державної освітньої політики, прийняття підзаконних нормативно-правових актів, установлення освітніх стандартів, організації моніторингу якості освіти, здійснення державного нагляду та контролю, координації діяльності інших суб'єктів освітнього управління, забезпечення функціонування інформаційних систем, освітньої статистики, міжнародного співробітництва та інтеграції національної освіти до європейського освітнього простору.

Запитання Боровика А.В.: Чим вирізняється сучасний стан нормативно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні?

Слюсаренко О.С.: Дякую за запитання. Нормативно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні перебуває на етапі активного становлення, поєднуючи наявність розгалуженого законодавчого базису з відсутністю цілісної правової моделі довгострокового розвитку освітньої системи, з недостатньою узгодженістю між різними рівнями освіти, слабкою інституціоналізацією освіти дорослих, дисбалансом між автономією закладів та правовим регулюванням, та недостатньою інтеграцією освітнього законодавства з бюджетною, соціальною, трудовою, регіональною, інноваційною та євроінтеграційною політикою.

Запитання Овчарука С.С.: Чи класифікуєте ви суб'єктів адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні за певним рівнем впливу?

Слюсаренко О.С.: Так, суб'єктів адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні слід визначати за рівнем

впливу: 1) загально-стратегічний рівень включає: Верховну Раду України (зокрема, Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій); Президента України; Кабінет Міністрів України; 2) галузево-координаційний рівень охоплює центральні органи виконавчої влади; 3) контрольно-регулятивний рівень включає: Державну службу якості освіти України; Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти; незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти; Національне агентство кваліфікацій; Освітнього омбудсмена; 4) регіонально-реалізаційний рівень включає місцеві органи виконавчої влади у сфері освіти та органи місцевого самоврядування; 5) інституційно-управлінський рівень охоплює органи управління закладів освіти та інші внутрішні адміністративні структури; 6) громадсько-партнерський рівень складають органи громадського самоврядування у сфері освіти та інші інститути громадянського суспільства.

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що Слюсаренко Олександр Сергійович упродовж підготовки дисертаційного дослідження на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» зарекомендував себе як цілеспрямований, відповідальний та професійно зрілий науковець, здатний самостійно здійснювати складні наукові дослідження та вирішувати актуальні проблеми юридичної науки.

Робота над дисертацією засвідчила високий рівень наукової підготовки здобувача, його вміння працювати з великими масивами нормативно-правового матеріалу, наукової літератури, міжнародних документів та практики функціонування системи освіти. Олександр Сергійович продемонстрував здатність критично аналізувати існуючі наукові підходи, виявляти прогалини та суперечності у правовому регулюванні, а також формулювати власні концептуальні висновки та пропозиції щодо їх усунення.

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена необхідністю формування сучасної моделі державної освітньої політики, орієнтованої на принципи сталого розвитку, забезпечення якості освіти, її доступності, інклюзивності та відповідності міжнародним стандартам. Саме тому дисертація Слюсаренка О.С. має не лише вагоме теоретичне значення, а й значний практичний потенціал для вдосконалення адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері освіти.

У процесі підготовки дисертації здобувач проявив наполегливість у досягненні поставленої мети, здатність до самостійного пошуку та опрацювання наукової інформації, належний рівень академічної доброчесності, а також вміння ефективно організовувати власну дослідницьку діяльність. Важливо відзначити його відповідальне ставлення до виконання

індивідуального плану наукової роботи, системність у проведенні дослідження та послідовність у реалізації поставлених наукових завдань.

Індивідуальний план наукової роботи та освітня складова підготовки доктора філософії виконані Слюсаренко Олександром Сергійовичем у повному обсязі.

Здобувач проявив себе як дослідник, здатний не лише до теоретичного осмислення наукових проблем, а й до пошуку дієвих механізмів їх вирішення. Сформульовані у дисертації висновки та рекомендації спрямовані на вдосконалення чинного законодавства, оптимізацію діяльності суб'єктів публічного адміністрування у сфері освіти та підвищення ефективності реалізації державної політики щодо забезпечення сталого розвитку освітньої системи України.

Особливої уваги заслуговує наукова активність здобувача, яка підтверджується належною апробацією результатів дослідження через наукові публікації та участь у міжнародних і всеукраїнських науково-практичних заходах. Це свідчить про його здатність вести наукову дискусію, аргументовано відстоювати власну позицію та належним чином презентувати результати проведених досліджень на фаховому рівні.

Вважаю, що Слюсаренко Олександр Сергійович успішно сформувався як самостійний науковець, а підготовлена ним дисертація на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» відповідає вимогам чинного законодавства України щодо дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії. З огляду на це вважаю за доцільне рекомендувати дисертаційну роботу до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Загалом дисертація на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Слюсаренко Олександр Сергійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», а її автора – до присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* зазначила, що дослідження Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» присвячене надзвичайно актуальній проблематиці сучасного державотворення. Актуальність обраної теми зумовлена тим, що освіта є одним із ключових чинників формування

людського капіталу, соціальної стабільності та економічного розвитку держави. Водночас сучасні умови функціонування освітньої системи України характеризуються впливом воєнних загроз, демографічних змін, процесів цифровізації, європейської інтеграції та необхідності післявоєнного відновлення країни, що обумовлює потребу в удосконаленні адміністративно-правових механізмів забезпечення її сталого розвитку.

У дисертації здійснено комплексне дослідження теоретичних і практичних засад адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти, визначено зміст і структуру відповідного механізму, проаналізовано сучасний стан нормативно-правового регулювання освітньої сфери, охарактеризовано систему суб'єктів публічного адміністрування та запропоновано шляхи вдосконалення державної політики у зазначеній сфері.

Теоретичну основу роботи становлять праці провідних українських та зарубіжних науковців у галузі адміністративного права, освітнього права, публічного управління, конституційного права, теорії держави і права, а також дослідження, присвячені реалізації Цілей сталого розвитку та модернізації освітніх систем у європейських державах. Значна увага приділена аналізу міжнародних документів, актів Європейського Союзу та практики реалізації освітньої політики в зарубіжних країнах.

Позитивно оцінюється те, що автор не обмежився аналізом окремих елементів правового регулювання освітньої сфери, а запропонував власне цілісне бачення адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти як багаторівневої системи взаємопов'язаних правових, інституційних, організаційних та процедурних складових. Особливої уваги заслуговує науковий висновок щодо структури змісту адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти, до якого віднесено нормативно-правову, інституційно-суб'єктну, цільову, інструментально-процедурну та координуючу складові. Запропонований підхід має суттєве теоретичне значення, оскільки дозволяє комплексно оцінювати ефективність державної освітньої політики та формує методологічне підґрунтя для подальшого вдосконалення законодавства у сфері освіти.

Дисертаційне дослідження характеризується логічною структурою, внутрішньою цілісністю, належним рівнем наукової аргументації та послідовністю викладення матеріалу. Висновки роботи є достатньо обґрунтованими, впливають зі змісту проведеного дослідження та відповідають поставленим меті й завданням.

У цілому дисертація Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають важливе значення для розвитку науки адміністративного права та вдосконалення практики публічного адміністрування у сфері освіти.

Дисертаційна робота відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а також Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, і може бути рекомендована до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що дослідження Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» є своєчасним та актуальним як для науки адміністративного права, так і для практики публічного управління.

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що в сучасних умовах освіта виступає одним із ключових чинників забезпечення сталого розвитку держави, формування людського капіталу, підвищення конкурентоспроможності економіки та зміцнення демократичних інститутів. Особливої ваги зазначена проблематика набуває в умовах воєнного стану, необхідності відновлення освітньої інфраструктури, реалізації євроінтеграційного курсу України та адаптації національної системи освіти до сучасних глобальних викликів. За таких обставин особливою ваги набуває формування ефективного адміністративно-правового механізму, здатного забезпечити стабільний розвиток освітньої сфери, її якість, доступність, інклюзивність та відповідність міжнародним стандартам.

Зміст дисертації свідчить про системний та послідовний підхід здобувача до дослідження обраної проблематики. Автором ґрунтовно проаналізовано теоретико-правові засади сталого розвитку освіти, розкрито особливості адміністративно-правового забезпечення освітньої сфери, визначено місце та роль суб'єктів публічного адміністрування у реалізації державної освітньої політики, а також сформовано комплекс пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства та практики його застосування.

На належному науковому рівні досліджено сучасний стан нормативно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні. У роботі переконливо обґрунтовано необхідність переходу від фрагментарного регулювання окремих аспектів освітньої діяльності до формування комплексної адміністративно-правової моделі, у межах якої питання якості освіти, її доступності, безперервності, інклюзивності, цифровізації та фінансової спроможності розглядаються як взаємопов'язані складові єдиного механізму сталого розвитку.

Належний рівень достовірності та обґрунтованості результатів дослідження забезпечено використанням значного масиву наукових праць, національного та міжнародного законодавства, документів стратегічного характеру, а також застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціально-юридичних методів наукового пізнання. Це дозволило автору сформулювати

цілісне бачення досліджуваної проблематики та отримати науково обґрунтовані результати.

Уважне ознайомлення зі змістом дисертації, її методологічною основою, сформульованими висновками та пропозиціями дає підстави стверджувати, що автор успішно досяг поставленої мети та виконав усі визначені завдання дослідження. Здобувачем сформульовано низку нових наукових положень, рекомендацій та пропозицій, спрямованих на вдосконалення адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері освіти, підвищення ефективності діяльності суб'єктів публічної адміністрації та забезпечення реалізації принципів сталого розвитку в освітній політиці України.

Загалом результати дисертаційного дослідження мають важливе теоретичне та практичне значення, а їх впровадження може сприяти підвищенню ефективності державного управління освітньою сферою, удосконаленню законодавства та формуванню сучасної моделі розвитку освіти в Україні.

Загалом дисертація Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути рекомендована до розгляду і захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що дисертація Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» має вагомe теоретичне та практичне значення для розвитку науки адміністративного права та сфери публічного управління. У роботі на основі комплексного аналізу наукових концепцій, національного законодавства, міжнародно-правових актів та сучасних тенденцій реформування освітньої сфери досліджено теоретико-правові засади сталого розвитку освіти, визначено сутність та зміст адміністративно-правового забезпечення відповідних процесів, а також розроблено низку пропозицій і рекомендацій, спрямованих на вдосконалення державної освітньої політики та механізмів її реалізації.

На позитивну оцінку заслуговує запропонований автором підхід до визначення змісту адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти як комплексної системи взаємопов'язаних нормативно-правових, інституційних, цільових, процедурних та координаційних елементів. Науковий інтерес становить також обґрунтована класифікація суб'єктів адміністративно-

правового забезпечення сталого розвитку освіти за рівнями їх впливу на освітню політику, що дозволяє більш чітко визначити їх місце, роль та компетенцію в механізмі публічного управління освітньою сферою.

Позитивно характеризують дисертацію сформульовані автором висновки щодо необхідності побудови людиноцентричної моделі публічного адміністрування освітою, яка повинна базуватися на принципах доступності, інклюзивності, безперервності навчання, академічної доброчесності, цифрової доступності та забезпечення рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу. Важливе практичне значення мають також запропоновані напрями удосконалення нормативно-правового регулювання освітньої сфери в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до встановлених вимог Міністерства освіти і науки України. Основні положення та результати роботи належним чином апробовані у наукових публікаціях і виступах на науково-практичних конференціях, що підтверджує їх наукову цінність та практичну значущість.

Загалом дисертація Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» є самостійною, завершеною та комплексною науковою працею, у якій вирішено важливе наукове завдання щодо формування сучасних адміністративно-правових засад забезпечення сталого розвитку освіти в Україні. Отримані результати мають істотне значення для подальшого розвитку науки адміністративного права, удосконалення законодавства та практики публічного адміністрування у сфері освіти.

Робота відповідає встановленим вимогам до дисертаційних досліджень, спеціальності 081 «Право» та може бути рекомендована до розгляду і захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії.

Боровик Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, професор, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що дисертаційне дослідження Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» вдало поєднує ґрунтовний теоретико-правовий аналіз проблем функціонування та розвитку освітньої сфери із практично орієнтованими пропозиціями щодо вдосконалення адміністративно-правових механізмів реалізації державної освітньої політики. Такий підхід свідчить про належний рівень наукової підготовки автора, його обізнаність із сучасними тенденціями розвитку адміністративного права, публічного управління та освітнього законодавства, а також розуміння актуальних викликів, що постають перед системою освіти України в умовах воєнного стану, цифрової трансформації та євроінтеграційних процесів.

Актуальність теми дослідження не викликає сумнівів, оскільки сталий розвиток освіти сьогодні є однією з ключових передумов соціального, економічного та інноваційного розвитку держави. Водночас забезпечення доступної, якісної, інклюзивної та безперервної освіти потребує формування

ефективної системи адміністративно-правового регулювання, здатної забезпечити належне функціонування освітньої сфери та її адаптацію до сучасних суспільних потреб.

У роботі чітко визначено мету та завдання дослідження, які логічно взаємопов'язані між собою та забезпечують комплексне розкриття обраної проблематики. Об'єкт і предмет дослідження сформульовано відповідно до вимог наукової методології, що дозволило автору зосередити увагу на ключових питаннях адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти та виробити власні підходи до їх вирішення.

Ознайомлення зі змістом дисертації, її структурою, теоретичною та методологічною основою дає підстави стверджувати, що автор успішно досяг поставленої мети дослідження та всебічно розкрив заявлену тематику. У дисертації здійснено комплексний аналіз теоретико-правових засад сталого розвитку освіти, визначено особливості розвитку освіти як об'єкта адміністративно-правового забезпечення, досліджено систему суб'єктів публічного адміністрування у відповідній сфері та охарактеризовано інструменти реалізації державної освітньої політики.

Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та практичні рекомендації характеризуються належним рівнем аргументованості, внутрішньою логічністю та науковою новизною. Отримані результати мають як теоретичне значення для подальшого розвитку науки адміністративного права, так і практичну цінність для вдосконалення діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів публічного адміністрування у сфері освіти.

Отже, дисертація Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» є самостійним, завершеним та актуальним науковим дослідженням, у якому вирішено важливе наукове завдання щодо вдосконалення адміністративно-правових засад забезпечення сталого розвитку освіти. Результати роботи мають важливе значення для розвитку адміністративно-правової науки та практики публічного адміністрування, а тому дисертація може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Слюсаренко О.С. висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одноголосно запропонували визнати дисертацію Слюсаренка Олександра Сергійовича завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

**щодо дисертації Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему
«Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в
Україні» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081
«Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що освіта є самостійним конституційним правом людини, що формує можливості реалізації інших прав – соціальної мобільності, професійного розвитку, участі особи в демократичному суспільстві та відновлення держави. Освіта в Україні сьогодні є стратегічним ресурсом національної стійкості, людського капіталу, демократичного розвитку, економічного відновлення та європейської інтеграції нашої держави. Відповідно, правова система зобов'язана гарантувати право на освіту, та безпечне, якісне та справедливе здійснення освітніх можливостей в суспільстві.

Законодавство України закріплює широкий комплекс освітніх прав та гарантій, однак їх практичне забезпечення залежить від різних факторів, тому, право на освіту формально є загальним, але фактично реалізується нерівномірно. В першу чергу, це пов'язано із неналежною прогнозованістю фінансування, неефективним розподілом освітніх субвенцій, непрозорих процедур відбудови, недостатнім залученням міжнародної допомоги та державно-приватного партнерства.

Сталий розвиток освіти формує здатність освітньої системи бути безпечною, інклюзивною, якісною, цифровою, відкритою до інновацій, та резильєнтною до кризових явищ. Дійсно важливою проблемою є безпековий вимір освітнього управління. Війна змінила природу правового забезпечення освіти, що має включати управління ризиками, облаштування укриттів, евакуаційні процедури, організацію змішаного або дистанційного навчання, психологічну підтримку, захист дітей у прифронтових регіонах та відновлення освітньої інфраструктури тощо. Українська освітня система функціонує в умовах безпрецедентного навантаження, що перетворює питання адміністративно-правового забезпечення освіти з теоретичної проблеми на практичну умову відновлення та модернізації України для глобального сталого розвитку.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує присудження наукового ступеня полягає у визначенні теоретико-правових основ сталого розвитку та змісту адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні для формування перспективних напрямків вдосконалення освітньої політики України.

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувач особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

– вперше розкрито сталий розвиток як концепцію трансформації освіти, з позиції адміністративного права, що є закріпленою в міжнародному та національному нормативно-правовому та доктринальному вимірі цілісною моделлю реформування освіти, що передбачає її орієнтацію на якість, доступність, інклюзивність, безпеку, безперервність та ціннісну спрямованість з метою формування особистості, здатної діяти на засадах відповідальності, рівності, екологічної свідомості та поваги до прав людини в умовах довгострокового суспільного розвитку;

– вперше сформовано ознаки адміністративного інструментарію забезпечення сталого розвитку освіти в Україні: – публічно-владний характер для забезпечення суспільно значущих цілей розвитку освіти; – нормативна визначеність; – зовнішньо виражений вплив; – цільова орієнтованість для забезпечення сталого розвитку освіти; – спрямованість на публічний інтерес та гарантування права на освіту; – системний характер; – функціональна багатоманітність; – адаптивність до специфіки об’єкта впливу; – інституційна багаторівневість; – процедурна впорядкованість; – підконтрольність та підзвітність; – направленість на довгостроковий результат; – забезпечення якості як внутрішнього критерію ефективності; – цифрова інтегрованість;

– вперше визначено міжнародне співробітництво як можливість сталого розвитку освіти, що є системою добровільної взаємодії суб’єктів національного та міжнародного освітнього простору, що здійснюється на засадах законності, рівноправності, взаємодовіри, академічної свободи, автономії закладів освіти та спільної відповідальності, з метою забезпечення якісного, інноваційного, безперервного та соціально-орієнтованого розвитку освіти, посилення інституційної спроможності та формування людського потенціалу, здатного сприяти сталому розвитку суспільства та держав в умовах глобалізації.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що результати дослідження мають прикладний характер та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого розвитку наукових положень щодо правового забезпечення сталого розвитку освіти, та для проведення міждисциплінарних досліджень у галузі адміністративного права (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правозастосовній сфері* – для покращення діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти та інших суб’єктів освітніх правовідносин щодо практичної реалізації принципів сталого розвитку в освітньому середовищі;

– *освітньому процесі* – при підготовці навчальних матеріалів, лекційних і практичних занять з дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

- комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам адміністративно-правового забезпечення сталого розвитку освіти в Україні;
- застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;
- аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;
- використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;
- послідовністю та логікою викладення здобувачем матеріалу, його аргументованістю;
- відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;
- рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи оприлюднено та обговорено на трьох міжнародних науково-практичних конференціях: «Взаємодія публічного та приватного права: сучасні проблеми та виклики» (м. Київ, 21–22 лютого 2022 р.); «Науково-практичні засади розвитку юридичної науки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 15–16 лютого 2023 р.); «Тенденції та перспективи розвитку юридичної науки сьогодні» (м. Київ, 16–17 квітня 2024 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації викладено у шести наукових працях, з яких три одноосібних статті опубліковані в журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; три – тези доповідей на науково-практичних конференціях та круглих столах.

Наукові праці Слюсаренка О.С., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Слюсаренко О. С. Сталий розвиток як концепція трансформації освіти з позиції адміністративного права. *Правові новели*. 2023. № 19. С. 541–546. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2023.19.73>

2. Slyusarenko O. Features of the development of education in Ukraine as an object of administrative and legal regulation. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2024. № 6 . P. 233–237. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2024.6.39>

3. Слюсаренко О.С. Адміністративний інструментарій забезпечення сталого розвитку освіти в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2026. Вип. 1. С. 328–333. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2026.1.50>

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему: «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні».

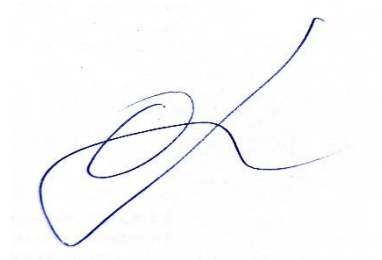
2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів Слюсаренка Олександра Сергійовича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Слюсаренка Олександра Сергійовича на тему: «Адміністративно-правове забезпечення сталого розвитку освіти в Україні» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 10, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувач Слюсаренко О.С. – не голосував.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу
Науково-дослідного інституту
публічного права**

С.С. Овчарук